

Asia: VN/16951/2020

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastopoliitiikan suunnitelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto

Lausun suunnitelmasta allaolevien alaotsikoiden alle

Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

Suunnitelman tavoitteet

1 Suunnitelman tavoitteet - avovastaus

Keskipitkän aikavälin ilmastopoliittisen suunnitelman (KAISU) tarkoitus on varmistaa hallituksen ilmastopoliittisten tavoitteiden toteutuminen. Tavoite on hyvä, mutta valitettavasti KAISU-luonnos ei WWF Suomen mielestä täytä tätä kriteeriä.

Ehdotus on kooste eri sektorille laadituista ohjelmista, ml. fossiilittoman liikenteen tiekartta, öljylämmityksestä luopumisen ohjelma sekä kansallinen CAP-strategia, joka koskee vuosien 2023-2027 maataloustukia. Monista toimenpiteistä on jo tehty erilaisia periaatepäätöksiä taikka linjauksia. KAISU-luonnos perustuu myös olettamuksiin, että merkittäviä päästövähennyksiä tapahtuu ilman hallituksen aktiivisia päätöksiä.

Ehdotuksessa käsitellään monia hyviä aloitteita, mutta suunnitelman konkretian taso, teho ja ohjausvaikutteisuus jää epävarmaksi.

WWF huomauttaa, että EU:n nykyinen Pariisin sopimuksen mukainen NDC ulottuu vuoteen 2030. On täysin selvää, että seuraava, vuoteen 2035 ulottuva NDC tulee tarkoittamaan tiukempia päästövähennyksiä myös Suomessa. On perusteltua, että KAISU on vuosien 2030-2035 toimenpiteiden osalta varsin ylimalkainen. Nykyisen hallituksen tulisi keskittyä niihin päästövähennystoimiin, joita voidaan lähivuosien poliittisten päätösten avulla varmistaa.

Komission laskema Suomen vuoden 2005 päästöjen vertailuluku on 34,4 Mt CO₂-e, joten Suomen päästötavoite vuodelle 2030 olisi 17,2 Mt. Suomen taakanjakosektorin vuosittaiset päästökiintiöt

laskevat kiihtyvää tahtia 2022-2024. Ilmaston kannalta tämä tarkoittaa valitettavasi sitä, että ajallisesti päästövähennyssuunnitelma on takapainotteinen.

Liikenne

2a Liikenteeseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

2b Liikenne - avovastaus

WWF pitää valtioneuvoston periaatepäätöstä (LVM/2021/62) kotimaan liikenteen päästöjen vähentämisestä (Fossiilittoman liikenteen tiekartta) pääosin hyvänä. Tiekartan ensimmäisen vaiheen toteutus on lähtenyt hyvin liikkeelle.

Toisen vaiheen toteutuksen osalta WWF:n näkemyksen mukaan liikenteen biopolttoaineen jakeluelvoitteen nostaminen yli 34 prosentin ei ole enää perusteltua. Tuore AFRYn tekemä selvitys (VN/13807/2021) osoitti, että biopolttoaineiden kestävä raaka-ainepohja on rajallinen. Liikenteen päästökehityksen ohjauksessa tulisi siirtää painopiste jakeluelvoitteesta fossiilisten polttoaineiden päästökauppaan.

Syksyn 2021 budjettineuvotteluissa sovittiin, että selvitetään 100-prosenttisen biodieselin poistamista jakeluelvoitteen piiristä. WWF:n näkemyksen fossiilikomponenttien määrän rajoittaminen liikenteen päästökaupalla olisi tehokas keino edistää ilmaston kannalta parempien käyttövoimien käyttöä. Näin ehkäistään myös KAISUssa (sivulla 90) kuvattu mahdollinen skenaario, jossa biokaasun lisääntyvä käyttö korvaisi nestemäisiä biopolttoaineita eikä fossiilisia polttoaineita.

Suomen tulee proaktiivisesti ja pikaisesti tehdä päätös kansallisen liikenteen päästökaupan käynnistämisestä. Kansallista järjestelmää voidaan tarvittaessa muokata siinä tapauksessa, että EU-tason uusi päästökauppa toteutuu komission ehdotuksen pohjalta. WWF Suomen mukaan kansallinen tieliikenteen päästökauppa tarvitaan sen varmistamiseksi, että liikenteen päästöt vähenevät riittävän nopeasti. Päätösvalmistelua ei tarvitse lykätä kesän 2022 jälkeen, vaan se tulee tehdä osana KAISU-pakettia.

Autokannan sähköistyminen on merkittävä käynnissä oleva muutostrendi, joka vaikuttaa liikennesektorin päästöihin. Nestemäisiä biopolttoaineita tullaan lähivuosina tarvitsemaan muualla kuin henkilöautoliikenteessä, mm. raskaassa liikenteessä ja työkoneissa.

WWF kannattaa biokaasun sisällyttämistä jakeluelvoitteeseen, mutta arvioi että biokaasua tullaan käyttämään erityisesti raskaassa liikenteessä, eikä yksityisautoilun käyttövoimana.

Henkilöautojen suoritteiden vähentäminen on WWF:n mielestä keskeinen liikennesektorin tavoite. Lyhyiden matkojen osalta kevyt liikenne ja kaupunkien julkiset liikennepalvelut kehittyvät hyvään suuntaan. Sen sijaan pitkien matkojen julkiset liikennepalvelut ovat kriisitilassa pitkittyneestä covid-19 pandemiasta johtuen. Rapistuneen palveluverkon uudelleenrakentaminen voi osoittautua hyvin haasteelliseksi. WWF arvioi, että myönteisen kehityksen aikaansaamiseksi tarvitaan mm. ajokilometreihin ja tieluokkiin perustuva liikenneveromalli.

Liikennejärjestelmän tehostamisella voidaan saavuttaa KAISU-luonnosta (0,3 Mt) suurempia päästövähennyksiä vuoteen 2030.

KAISU-luonnoksen sivulla 60 selostetaan TIMES-mallin oletuksia. Luonnoksen mukaan "Biopolttoaineiden osuus tieliikenteen energiankulutuksesta vuonna 2020 13,5 %:n energiasisältöosuudesta ja kasvaa vaiheittain 30 %:in vuoteen 2030 mennessä jakeluvelvoitelakia mukailten (419/2019)." WWF Suomi pitää tätä muotoilua harhaanjohtavana, sillä jakeluvelvoite koskee vain nestemäisiä ja kaasumaisia polttoaineita. Biopolttoaineiden osuutta ei tule laskea tieliikenteen kokonaisenergiankulutuksesta, johon myös sähkö sisältyy.

Maatalous

3a Maataloutteen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

3b Maatalous - avovastaus

Luonnoksessa (sivulla 101) kiinnitetään huomioita tärkeään asiaan, eli siihen, etteivät kansalliset khk-päästöinventaarioiden menetelmät vielä huomioi kaikkia maatalouden päästövähennystoimia riittävän tarkasti. Lauseen rakennetta tulee kuitenkin muuttaa väärin johtopäätösten ehkäisemiseksi. Päästöjä vähentäviä toimia tulee ottaa käyttöön täysin riippumatta khk-päästöinventariomenetelmien kehittämisen aikataulusta.

Luonnoksessa (sivulla 102) viitataan valmisteilla olevaan Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan (MISU). WWF:n mielestä on hyvin ongelmallista, että vielä tällä kierroksella KAISU ja MISU valmistellaan eri aikataulussa. Kokonaiskuvan hahmottaminen on näin ollen hyvin vaikeaa, eikä ole mahdollista varmistaa, ettei KAISUn ja MISUn rajapinnoissa ole aukkoja tai päällekkäisyyksiä. Ilmastolain muutoksella tätä ongelmaa on syytä poistaa.

Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöistä merkittävin päästöluokka on maaperän N20-päästöt, jotka ovat suuruusluokkaa 3 Mt CO₂e/v. Iso tekijä on eloperäisten maiden (=turvemaiden) päästöt. Siksi turvemaiden käyttöön tulee kohdistaa tehokkaita ohjauskeinoja sekä KAISUssa että MISUssa. Samat turvemaita koskevat toimenpiteet vähentävät sekä KAISUn piiriin kuuluvia typpioksiduuli- ja metaanipäästöjä, että MISUn piiriin kuuluvia CO₂-päästöjä.

Luonnoksen mukaan hylättyjä kivennäismaita metsitettäisiin nelinkertainen määrä hylättyihin turvemaihin verrattuna. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen näkökulmasta suhteen pitäisi olla toisin päin. Hylättyjä ja huonotuottoisten turvepeltojen ennallistamiseen pitäisi suunnata selvästi enemmän toimenpiteitä. Turvepeltojen pinta-alan vähentäminen on WWF:n mielestä tarpeellinen osa uskottavaa maatalouden khk-päästöjen vähentämisohjelmia.

Luonnoksen mukaan uusia turvepeltoja raivattaisiin vielä vuonna 2023 peräti 1177 hehtaaria. Ehdotettu turvemaiden raivauksen vähentäminen nykytasosta vain 800 hehtaarialla vuodessa on aivan liian vähän. WWF:n mielestä poliittisin päätöksin olisi varmistettava, että turvepeltojen raivaus loppuu 2–3 vuoden päästä, eikä vasta vuoden 2040 tienoilla. Kansallinen maankäytön muutosvero olisi toimiva keino. WWF:n mielestä muutosveron käyttöönotosta tulee päättää osana KAISUa.

Luonnoksessa käsitellään toimenpiteitä, joiden avulla ehkäistään entisten turvetuotantoalueiden siirtyminen maatalouskäyttöön, maatalouden khk-päästöjä vähentävinä toimina, vaikka maatalouden kokonaispäästöt lisääntyisivät siirron seurauksena. Entisten turvetuotantoalueiden uudet käyttömuodot ml ennallistaminen on syytä käsitellä omana, maataloudesta irrallisena kokonaisuutena.

WWF Suomi korostaa peltojen käytön merkitystä. Turvemaan nurmiviljely korotetulla vedenpinnalla sekä turvemaan kosteikkoviljely vähentävät turvemaiden khk-päästöjä, ja pinta-alatavoitteita tulisi ainakin tuplata esitetystä.

Kerääjäkasvien viljely on hyvä keino lisätä kivennäismaiden orgaanisen aineksen määrää, eli sitoa hiiltä viljelymaahan. Tämä vaikutus näkyy päästöinventaariorissa ennen kaikkea maankäyttösektorilla, eikä taakanjakosektoriin kuuluvassa maataloudessa. WWF Suomi haluaa kuitenkin käyttää tätä esimerkkinä KAISU-luonnoksen puutteista: Hallitus hyväksyi 16.12.2021 ehdotuksen kansalliseksi CAP-suunnitelmaksi. Sen mukaan kerääjäkasvien viljelyä tuettaisiin 350 000 hehtaarilla vuonna 2028. KAISU-luonnoksessa esitetään kuitenkin, että kerääjäkasveja viljeltäisiin vuonna 2030 jo 620 000 hehtaarilla. Näin nopeaa pinta-alan hyppäystä ei voida pitää uskottavana, etenkin kuin nykyinen hallitus ei voi vaikuttaa seuraavaan maataloustukiudistukseen. Jo nyt alkavalla tukikaudella tulisi pyrkiä paljon lähemmäksi 600 000 hehtaarin pinta-alatavoitetta.

Keinolannoitetyypen tuotanto on hyvin energiantensiivistä ja eikä sen käyttö ole kiertotalousperiaatteiden mukaista. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi olisi syytä korvata keinolannoitteet lannalla. Yleensä kannattaa ensin ohjata lanta biokaasun tuotantoon ja prosessin jätellemi käyttää lannoitteena pellolla. Vaikka lantaa käytettäisiinkin kiertotalousperiaatteiden mukaisesti kasvintuotannon panoksena, on syytä välttää liiallisia typenmääriä ruokinnassa, sillä se kasvattaa typpioksiduulin ja metaaniin päästöjen riskiä.

Märehtijöiden ruuansulatuksessa syntyvä metaani on hyvin merkittävä osa maatalouden ilmastopäästöistä. KAISU-luonnokseen sisältyy lypsylehmien metaanipäästöjen vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä. Tämän lisäksi olisi myös syytä kiinnittää huomioita teuraaksi kasvatettujen nautojen metaanipäästöihin. WWF Suomen mielestä suomalaisten lihankulutusta on syytä hillitä aktiivisin politiikkatoimin, esimerkiksi verotuksen avulla, ja siten vähentää lihan kysyntää. Samanaikaisesti, muuttamalla maataloustukijärjestelmää, on syytä edistää tuotannon siirtymistä kasviproteiinipainotteisemmaksi. Tältä osin CAP-suunnitelmaehdotus on täysin riittämätön ja siksi KAISU-ohjelmaa tulee vahvistaa kansallisilla toimenpiteillä.

Maataloustuotannon osalta HIISI-skenaariotyö perustuu hyvin epätodennäköiseen ja ei-toivottuun oletukseen siitä, elintarvikkeiden kotimainen kysyntä ei juuri muuttuisi vuosina 2019-2050. WWF pitää erittäin todennäköisenä ja toivottavana, että suomalaiset siirtyvät kasvipainotteisempaan ruokavalioon. Ilmastoruokaohjelman (luonnos) tavoitteena on lihan kokonaiskulutuksen vähentäminen kolmanneksella nykytasosta. Siltä osin kuin suomalaiset kuluttavat kotimaisia elintarvikkeita, ruokavalion muutoksilla voidaan vähentää suomalaisen maatalouden päästöjä.

KAISU-luonnoksen sivuilla 110-115 kuvataan iso joukko toimenpiteitä, joista ei esitetä tehtävän mitään uusia poliittisia päätöksiä eikä esitetä mitään uskottavia arvoja niiden päästövähennysvaikutuksista. Esimerkkinä todettakoon, että hiilensidontamarkkinoiden vaikutus tilastoitaisiin maankäyttösektorin nieluina. Tämä osio vie huomion KAISU:un sisältyvistä varsinaisista päästöjä vähentävistä päätöksistä ja olisi siten syytä poistaa tästä kappaleesta.

WWF Suomen mielestä maatalouden toimista tulee tehdä päästövähennyslaskelmia ennen kuin KAISU-ohjelmaa voidaan vielä hallituksen hyväksyttäväksi.

MMM kertoi joulukuussa 2021 antaneensa professori Heikki Lehtoselle toimeksiannon koota ehdotus HERO-ohjelmaksi, jonka avulla varmistettaisiin maatalouden vuoteen 2035 asetetun 29 prosentin päästövähennystavoitteen saavuttaminen. Tämän ohjelman poliittinen käsittely ajoittunee

kevälle 2022. WWF Suomi on erittäin pettynyt siihen, että tämän erillisen ohjelman valmistelua ei ole synkronoitu KAISU-prosessin kanssa.

Rakennusten erillislämmitys

4a Rakennusten erillislämmitykseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

4b Rakennusten erillislämmitys - avovastaus

WWF pitää keväällä 2021 julkaistua ehdotusta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelmaksi pääosin hyvänä. KAISU-luonnos sisältää useita toimenpideohjelmaluonnokseen sisältyviä ehdotuksia. Toimenpideohjelman mukaan öljykattiloita käytettiin vuonna 2019 noin 130 000 pientalossa. Tilastokeskuksen Asumisen energiankulutus –tilaston mukaan kevyen polttoöljyn kulutus tilojen ja käyttöveden lämmitykseen oli 2 575 GWh vuonna 2020. Kevyen polttoöljyn osuus on siten reilut 5 prosenttia. Tavoiteltu öljyn käytöstä luopuminen vuoteen 2030 mennessä vaatii lähivuosina aktiivisia toimia.

WWF Suomen mielestä kevyen polttoöljyn käyttöä talojen lämmitykseen ei tule mitenkään edistää. Bio-osuuden jakeluvelvoitteen nostaminen 30 prosenttiin ei siten kuuluisi KAISU-ohjelmaan. Talojen lämmitykseen on olemassa useita teknologialtaan kypsiä vaihtoehtoja, jotka perustuvat uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen. Kaavailtu päästövähennys (0,7 Mt) vuoteen 2030 mennessä voidaan ja tulee WWF Suomen mielestä saavuttaa ilman polttoöljyn bio-osuuden jakeluvelvoitteen nostoa. Nestemäisten biopolttoaineiden käyttöä tulee ohjata muille sektoreille, kuten työkoneisiin.

WWF Suomi kiinnittää huomiota siihen, että ehdotusta EU-tason päästökauppajärjestelmäksi käsitellään hyvin eri tavalla liikennesektorin ja rakennusten lämmityksen osiossa. Liikennekappaleessa EU-tason lainsäädäntöehdotukset käsitellään omassa kategoriassaan, ja toteutuksen epävarmuuteen kiinnitetään huomioita. Uuden, mahdollisesti käyttöön otettavan päästökaupan päästövähennysvaikutus sisältyy KAISU-luonnoksen politiikkatoimien vaikutusarvioon (0,7 Mt) sivulla 120. WWF esittää, että rakennusten lämmitykseen käytettävien polttoaineiden päästökauppa käsiteltäisiin samalla tavalla kuin liikennesektorilla, korostaen vahvasti komission esityksen läpimenon epävarmuutta.

WWF Suomi kannattaa KAISU-luonnoksen muita kuin yllä mainittuja toimenpideohjeita, mutta toivoo tarkempaa erittelyä niiden päästövähennyksistä.

WWF Suomi huomauttaa, että vanhaa (ennen vuotta 2020 valmistuneet rakennukset) rakennuskantaa koskevat tilastotiedot ovat edelleen puutteelliset. ARAn ylläpitämässä energiatodistusrekisterissä on vain vajaan 90 000 rakennuksen tiedot (HE121/2021). WWF:n mielestä energiatodistusten kannattavuuden parantamiseen olisi syytä panostaa. Tähän liittyvät toimenpiteet voidaan sisällyttää KAISUn seurantaan liittyvässä osiossa.

Työkoneet

5a Työkoneisiin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

5b Työkoneet - avovastaus

WWF yhtyy sivun 121 arvioon, jonka mukaan biopolttoöljyn kohdentamisessa työkonekäyttöön voidaan nähdä enemmän hyötyjä kuin sen kohdentamisessa lämmityskäyttöön, koska lämmitykseen on tarjolla runsaasti muita kuin öljyyn perustuvia lämmitysjärjestelmiä.

WWF pitää myös hyvänä, että työkoneita koskevaan tietopohjan puutteisiin kiinnitetään huomioita.

Maatalouden työkoneiden fossiilisen polttoöljyn huomattava veroetu (energiaverojen palautus) on ilmaston kannalta erittäin haitallinen ohjauskeino. Sen lopettamisesta energiaverotyöryhmän ehdotuksen mukaisesti tulisi tehdä päätös osana KAISU-pakettia. WWF pitää tärkeänä, että tästä seuraava sektorin välitön kustannusten nousu korvataan täysimääräisesti ja siten, että siirtyminen biopolttoaineisiin tehdään houkuttelevaksi.

WWF korostaa, että kansallinen (ja mahdollinen EU-tason) liikenteen polttoaineiden päästökauppa on syytä toteuttaa siten, että se kattaa myös työkoneissa käytetyt polttoaineet. Näin saataisiin myös tämä sektori tehokkaiden ohjauskeinojen piiriin.

Jätehuolto

6a Jätehuoltoon suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

6b Jätehuolto - avovastaus

WWF Suomen mielestä jätteenpolton khk-päästöjen vähentämisen ensisijaisena keinona tulee olla poltettavan materiaalin määrän vähentäminen. Tämä olisi myös sopusoinnussa kiertotalouden periaatteiden kanssa. Elleivät materiaalien uudelleenkäytön edistämistoimet pure riittävästi on harkittava jätteenpolttoveroa.

WWF Suomen mielestä CCS-/CCSU-pilotointi ei kuulu KAISUun. Ensisijaisena prioriteettina on pidettävä poltettavan materiaalin määrän vähentäminen.

F-kaasut

7a F-kaasuihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

7b F-kaasut - avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

8a Teollisuuteen ja muihin päästöihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

8b Teollisuus ja muut päästöt - avovastaus

WWF Suomi kiittää hallitusta Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman vahvasta ilmastopainotuksesta. Tätä kautta voidaan edistää merkittäviä investointeja ilmaston kannalta tärkeille aloille.

Politiikkatoimissa (sivulla 127) mainitaan polttoöljyn bio-osuuden jakelunelvoite. WWF Suomen mielestä sitä ei ole perusteltua mainita tässä kappaleessa, ellei sen päästöjävähennysmerkitystä ole hyvin tarkkaan eritelty.

Politiikkatoimien kuvauksessa sivulla 128 viitataan toimialojen vähähiilisyystiekarttoihin harhaanjohtavalla tavalla "päästöjen vähentäminen ... toteutuu vähähiilisyystiekarttojen pohjalta". WWF haluaa huomauttaa, että tiekartat eivät ole poliittisesti käsiteltyjä dokumentteja, eivätkä ne velvoita ketään toimijaa. Tiekartat ovat skenaarioita, eli mahdollisia tulevaisuuskuvia. Suomen hallitus ei siten voi laskea 0,2 + 0,1 Mt päästövähennyksiä tiekarttojen varaan.

WWF Suomen mielestä KAISU-luonnoksessa ei ole riittävän selvästi eritelty tämän sektorin politiikkatoimet sen mukaan, mistä on jo tehty päätöksiä, ja mitkä ovat uusia päätöksiä/toimenpiteitä. Sivulla 127 mainitaan useita toimenpiteitä, joista päätökset on no tehty.

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

9a Kunnille ja alueille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

9b Kunnat ja alueet - avovastaus

WWF mielestä KAISU-luonnoksessa ei esitetä uskottavaa perustelua sille, että Kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittaminen toisi 0,2 Mt aiemmin käsiteltyihin sektorikohtaisiin toimenpiteisiin suhteen lisäisiä päästövähennyksiä.

Kulutuksen hiilijalanjälki

10a Kulutukseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

10b Kulutus - avovastaus

WWF kiittää kulutusperustaisen näkökulman esiin nostamisesta KAISU-luonnoksessa.

Suomessa tapahtuvan hyödykkeiden (tuotteet ja palvelut) tuottamisen päästöt sisältyvät merkittävältä osin aiemmin käsiteltyyn sektorikohtaiseen tarkasteluun. Erityistä lisäarvoa tarkasteluun tuo tuontihyödykkeiden hiilijalanjälki, joita kuvataan mm sivulla 143 (kuva 25). WWF:n mielestä on tärkeää, että politiikkatoimin pyritään myös vähentämään tuontihyödykkeiden hiilijalanjälkeä.

Tämän osion politiikkatoimien kuvas on osittain päällekkäinen/ ristiriitainen suhteessa sektorikohtaisiin toimenpiteisiin. Esimerkiksi energianeuvonta (sivulla 146) on myös käsitelty rakennusten erillislämmitystä käsittelevässä osiossa, mihin se myös WWF Suomen mielestä ensisijaisesti kuuluu KAISU-kokonaisuudessa.

WWF mielestä KAISU-luonnoksessa ei esitetä uskottavaa perustelua sille, että tässä osiossa esitellyt politiikkatoimet toisivat 0,2 Mt aiemmin käsiteltyihin sektorikohtaisiin toimenpiteisiin suhteen lisäisiä päästövähennyksiä.

Julkiset hankinnat

11a Julkisiin hankintoihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

11b Julkiset hankinnat - avovastaus

-

Muut poikkisektorit

12a Muille poikkisektoreille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

12b Muut poikkisektorit - avovastaus

-

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

13a Toimenpideohjelman vaikuttavuus

Toimenpideohjelmassa pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

13b Toimenpideohjelma - avovastaus

WWF Suomen mielestä Suomen en tule käyttää LULUCF-joustoja taakanjakosektorin päästöjen korvaamiseksi. Näin ollen taakanjakosektorin päästöjä tulee vähentää 0,4 Mt KAISU-luonnosta enemmän.

Tämän lisäksi KAISU-luonnokseen sisältyy useita toimenpiteitä, joiden päästöjä vähentävä vaikutus on hyvin epäselvä. Siksi tarvittaisiin merkittävä varmuusmarginaali, jotta paketti olisi hallituksen poliittisiin tavoitteisiin nähden uskottava. Tämä ylimitoituseriaate on hyvin kuvattu sivulla 162.

Merkittävä osa KAISU-luonnokseen sisältyvistä päästövähennyksistä ovat riippuvaisia EU-tason päätöksistä, erityisesti komission 55-Valmiuspakettiin sisältyvistä ehdotuksista. Keskeinen yksittäinen ehdotus on uusi päästökauppajärjestelmä, jonka vaikutus arvioidaan olevan vuositason -0,4 Mt kotimaan liikenteen päästöihin ja -0,2 Mt lämmityksen ja työkoneiden päästöihin. On syytä huomioida, että nämä päästövähennykset toteutuisivat komission ehdotuksenkin mukaisesti vasta 2020-luvun lopussa. Esityksen vesittäminen ja/ tai viivästyminen siirtäisi ilmastohyödyt vieläkin kauemmas tulevaisuuteen.

KAISU-luonnoksessa (sivulla 159) spekuloidaan mahdollisuuksilla siirtää lisäpäästövähennykset päästökauppa- tai maankäyttösektoreille. WWF pitää tätä ajatusta erittäin moitittavana. Varsinaisia päästövähennyksiä ja maankäyttösektorin nielutasojen muutoksia ei pidä käsitellä samanarvoisina, koska nielujen pysyvyyteen liittyy aina epävarmuustekijöitä. Päästökauppasektorin päästöoikeuksien määrä tulee pienentymään huomattavasti käynnissä olevan päästökauppadirektiivin päivityksen myötä. WWF:n mielestä myös EU:n nielutavoitteita tulee kasvattaa huomattavasti LULUCF-asetuksen päivityksen puitteissa. Kuten KAISU-luonnoksen sivulla 158 todetaan, Suomen ei ole syytä luottaa siihen, että joustoja voisi ylipäättään käyttää EU velvoitteiden täyttämiseen vuoden 2030 jälkeen. Tästä seuraa, että taakanjakosektorin todellisiin päästövähennyksiin pitää nyt panostaa.

Yhteenvetona WWF esittää seuraavia muutoksia toimenpideohjelmaan (taulukko 5 sivuilla 160-161):

6.2.1 Liikenne:

-EU-päästökauppa tulisi korvata kansallisella päästökaupalla, jota muokataan EU-järjestelmään sopivaksi, jos EU-tasolla saadaan aikaan päätöksiä sen käyttöönotosta 2020-luvulla.

-Biokomponenttien jakeluvuoroitusta ei tule nostaa yli 34 prosentin tason. Tarvittava päästövähennys saadaan varmemmin aikaiseksi kansallisella liikennepolttoaineiden päästökaupalla.

-Verotuksella parannetaan kevyen liikenteen ja julkisten liikennepalveluiden kilpailukykyä suhteessa henkilöautoiluun.

6.2.2 Maatalous:

-Ruokavaliomuutoksia edistämällä vähennetään eläinperäisten tuotteiden kysyntää.

-Muutetaan turvemaiden käyttöä paljon voimakkaammin kuin mitä luonnoksessa esitetään.

6.2.3 Rakennusten erillislämmitys

-Vauhditetaan öljypolttimista luopumista ja lämmitysjärjestelmien konvertointia.

-Ei nosteta BIO-POK jakeluvuoroitusta

-EU-päästökaupan varaan ei voida laskea päästövähennyksiä. KAISUun tulee sisällyttää riittäviä kansallisia toimia, joita muokataan EU-järjestelmään sopivaksi, jos EU-tasolla saadaan aikaan päätöksiä päästökaupan käyttöönotosta 2020-luvulla.

6.2.7 Teollisuus ja muut päästöt

-Bio-POK jakeluvuoroituksen sijaan tulee luoda kannusteita teollisuuden siirtymiseksi polttoon perustumattomiin teknologioihin.

-Hallitus ei voi olettaa, että teollisuuden tiekartat tuovat 0,2 Mt lisäisiä päästövähennyksiä. Hallituksen tulee lisätä KAISU-ohjelmaan toimenpiteitä, joilla saavutetaan vastaava määrä päästövähennyksiä.

6.3 Poikkisektoriaaliset toimet

-Kuntien ja alueiden ilmastotyön päästövähennysvaikutusten lisäisyyttä on perusteltava täsmällisemmin, tai vaihtoehtoisesti lisättävä valtion politiikkatoimien tehokkuutta.

Kuluttajien toimien päästövähennysvaikutusten lisäisyyttä on perusteltava täsmällisemmin, tai vaihtoehtoisesti lisättävä valtion politiikkatoimien tehokkuutta.

LULUCF-jousto

-LULUCF-joustoja ei ole syytä käyttää korvaamaan taakanjakosektorin todellisia päästövähennyksiä. Vastaava määrä päästövähennyksiä (0,4 Mt) pitää saavuttaa lisäisillä toimenpiteillä.

13c Mitä lisätoimia ehdotatte tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi?

WWF Suomen mielestä biopolttoaineiden jakeluvelvoitetta ei tule nostaa yli 34 prosenttiin, mikä on KAISU-luonnoksessa sivulla 158 mainittu mahdollisena lisätoimenpiteenä. Sen sijaan Suomessa tulee ottaa käyttöön päästökauppamekanismi fossiilisten polttoaineiden käytön lopettamisen varmistamiseksi liikenteessä ja työkoneissa.

WWF Suomen mielestä KAISU-luonnosta tulee vielä täydentää maatalouden toimenpiteillä. Tämä olisi mahdollista nyt, kun kansallinen CAP-suunnitelma on valmistunut.

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

14 Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

-

Muita huomioita

15 Muita huomioita

Ilmastotoimien suunnittelujärjestelmä on tällä hetkellä muotoutunut sekavaksi eikä toimi ilmastolain edellyttämällä tavalla johdonmukaisesti, koska pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa ei ole vahvistettu. Voimassa olevan ilmastolain hallituksen esityksen perusteluissa keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta todetaan:

“Suunnitelmaan sisältyisi ensinnäkin toimenpideohjelma, jossa esitettäisiin ne toimet, joilla ihmisen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä vähennettäisiin pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman yleislinjausten mukaisesti ja siten hillittäisiin ilmastonmuutosta päästökaupan ulkopuolisella sektorilla. Suunnitelmassa esitettäisiin myös arviot kasvihuonekaasupäästöjen kehityksestä ja siitä, miten politiikkatoimet vaikuttaisivat päästökehitykseen. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman toimet olisivat konkreettisempia ja yksityiskohtaisempia kuin pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman toimet. Suunnitelman tarkoitus on ohjata eri hallinnonaloja yksityiskohtaisten hallinnollisten, taloudellisten tai tiedollisten toimien suunnittelussa ja toteuttamisessa (HE 82/2014 s.42).

16 Voiko organisaationi osaltaan edistää ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?

Kyllä

Nordman Bernt
WWF Suomi